

Maite Comalat
comalat@ub.edu
Universitat de Barcelona

Eulàlia Espinàs
eespinas@ateneubcn.org
Ateneu Barcelonès

LES BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES A CATALUNYA: 2010-2011

LAS BIBLIOTECAS PÚBLICAS EN CATALUÑA: 2010-2011

CATALAN PUBLIC LIBRARIES: 2010-2011

Els enllaços d'aquest article han estat revisats el dia 10/11/2012.

RESUM | RESUMEN | ABSTRACT

El capítol recull les accions i els recursos per a professionals, les dades estadístiques d'ús i els estudis de satisfacció dels usuaris, les publicacions i articles que s'han editat, juntament amb les intervencions més rellevants dels professionals en congressos i els grups de treball que han impulsat, relacionats amb les biblioteques públiques a Catalunya i que han tingut lloc durant els anys 2010 i 2011. L'objectiu és veure quin és l'estat de la qüestió i alhora fer una anàlisi que permeti detectar l'evolució d'aquests serveis: els equipaments, els serveis que ofereixen, els tipus d'activitats que organitzen, els nous àmbits en què es treballa, mostra de les inquietuds i necessitats dels professionals. Destaca especialment l'augment de la presència a les xarxes socials de les biblioteques i les iniciatives orientades a millorar els serveis en línia per als usuaris.

El capítulo recoge las acciones y los recursos para profesionales, los datos estadísticos de uso y los estudios de satisfacción de los usuarios, las publicaciones y artículos que se han editado, junto con las intervenciones más relevantes de los profesionales en congresos y grupos de trabajo que han impulsado, relacionados con las bibliotecas públicas en Cataluña y que han tenido lugar durante los años 2010 y 2011. El objetivo es ver cuál es el estado de la cuestión y al mismo tiempo hacer un análisis que permita detectar la evolución de estos servicios: los equipamientos, los servicios que ofrecen, los tipos de actividades que organizan, los nuevos ámbitos en los que se trabaja, muestra de las inquietudes y necesidades de los profesionales. Destaca especialmente el aumento de la presencia en las redes sociales de las bibliotecas y las iniciativas orientadas a mejorar los servicios en línea para los usuarios.

This chapter describes actions and resources for professionals, user statistics and user satisfaction studies, the papers that have been published, the most relevant conference presentations by professionals, and the working groups formed in relation to Catalan public libraries during 2010 and 2011. The aim is to describe the state-of-the-question and to carry out an analysis of the development of these services: the facilities, the services that are provided, the types of activities that are organized, the new environments in which they work, as well as the concerns and needs of professionals. Particularly notable is the increased presence of libraries in social networks and the initiatives to improve the online services for users.

PARAULES CLAU: Biblioteques públiques catalanes

PALABRAS CLAVE: Bibliotecas públicas catalanas

KEYWORDS: Catalan public libraries

1 PRESENTACIÓ

El capítol reuneix, de forma sistematitzada, tot allò que ha passat de rellevant relacionat amb les biblioteques públiques a Catalunya durant els anys 2010 i 2011. Cada apartat s'inicia amb una visió analítica sobre el que s'ha observat i recollit, es comenta allò que s'ha considerat rellevant i es complementa amb la relació de referències a les quals recórrer si es vol ampliar la informació, la majoria localitzables en línia. Tanca el capítol un annex amb la relació de fonts que ofereixen de manera regular estadístiques relacionades amb aquest àmbit.

2 ACTUACIONS INSTITUCIONALS I PRIVADES, ESTRUCTURALS O D'ABAST MUNICIPAL, REGIONAL O NACIONAL

2.1 PLANS

Durant els anys 2010 i 2011 es van revisar i actualitzar els primers plans de biblioteques que s'havien redactat els anys noranta en alguns municipis:

- **Pla de biblioteques de l'Hospitalet:** una comissió amb diferents representants d'institucions i organismes va treballar en un nou document que encara no s'ha publicat però que esperem que aparegui ben aviat. («Hospitalet de Llobregat», dins de *Biblioteques L'H, Documents Biblioteques L'*. Actualment només apareix el de 1997.)
- **Biblioteques de Barcelona 10 anys+:** el 4 de febrer de 2011 es va presentar al Consell plenari de l'Ajuntament de Barcelona un informe resum del nou Pla que planteja els «nous reptes i noves oportunitats per a les biblioteques de Barcelona: 2011-2020». Aquest document inclou un balanç del Pla anterior i té com a objectiu fonamental «plantejar com els serveis, professionals i equipaments bibliotecaris han de donar resposta a una nova realitat social, a un context amb nous reptes i noves oportunitats» (*Biblioteques 10 anys+*, p. 7). Aquests dos documents es poden trobar al web de [Biblioteques de Barcelona](#) (dins de l'apartat Sobre les biblioteques).
- **Pla municipal del servei bibliotecari a Badalona:** el febrer de 2011 també va tenir lloc la publicació del [Pla municipal del servei bibliotecari 2011-2025](#)

de Badalona que vol fixar les línies prioritàries d'actuació a la ciutat.

- I, finalment, també Girona va publicar el [Pla municipal de biblioteques de Girona](#) resultat, en part, d'un procés participatiu per reflexionar sobre el model de biblioteca pública i projectar les accions que s'han de dur a terme durant els propers anys més enllà de la no poc important obertura de la nova Biblioteca Pública de Girona.

A més, el procés de reflexió sobre el servei de lectura pública ha fet que alguns d'aquests municipis hagin elaborat altres documents importants per prestar el servei. És el cas de la col·lecció entesa com un sol recurs ofert des de diferents punts de servei i en són bons exemples els documents:

- *Política de desenvolupament de la col·lecció de Biblioteques de l'Hospitalet:* publicat el desembre de 2009.
- *Política de desenvolupament de la col·lecció de Biblioteques de Barcelona:* publicat el setembre de 2010.

2.2 EQUIPAMENTS, ACCIONS I SERVEIS

El nombre d'equipaments inaugurats o trasllats ha estat també significatiu aquests anys.

- **Any 2010:** obertura de 20 biblioteques de les quals 4 van suposar un nou equipament per al municipi, 13 van ser el resultat de reformes o trasllats i 3 van ser biblioteques ja existents que es van incorporar al sistema de lectura pública. Distribuïdes pel territori, van suposar un increment important a Barcelona, on van tenir lloc 14 d'aquestes intervencions, 2 a Girona i només 1 a la resta (Lleida, Tarragona i Terres de l'Ebre).
- **Any 2011:** els números es van incrementar i es van inaugurar 23 biblioteques, de les quals 9 van ser nous equipaments per als municipis i 14 el resultat de reformes o trasllats dels ja existents. La màxima concentració d'intervencions es va tornar a localitzar a Barcelona, amb 16 equipaments inaugurats, 4 més a Girona, 2 a Tarragona i 1 a Lleida. Aquests números suposen un petit increment respecte a les actuacions dutes a terme els anys anteriors.

Dos equipaments que tenen una especial rellevància pel seu impacte al municipi i per les dificultats per les quals ha passat la creació són les biblioteques públiques de l'Estat a Girona i a Barcelona. Durant aquests dos anys s'ha licitat l'obra i s'ha presentat la maqueta de la Biblioteca Central de Girona que es preveu que pugui ser realitat l'any 2014.

En el cas de la Biblioteca de Barcelona el tema no està tan avançat i al setembre de 2010 es va presentar el projecte guanyador, una proposta dels estudis Nitidus Arquitectes encapçalats per l'arquitecte Josep Maria Miró. Llavors es preveia que les obres comencessin l'any 2012 però en el moment de redactar aquest article les obres no han començat i no es coneix quina és la planificació de les obres d'aquest equipament. Després de descartar diverses localitzacions, la biblioteca s'ubicarà en un solar al costat de l'estació de França.

Pel que fa a les altres dues capitals de província cal destacar que durant aquests dos anys no ha tingut lloc cap tipus d'intervenció i que totes dues ciutats continuen presentant deficiències en la prestació dels serveis, ja que els equipaments són insuficients. Cal recordar que el MLP publicat l'any 2008 fixa que a les ciutats de Lleida i Tarragona els correspon quatre biblioteques locals que, en aquests moments, no existeixen i que, a més, la Biblioteca Pública de l'Estat a Tarragona és insuficient per dur a terme les funcions de biblioteca central comarcal i urbana.

Més enllà dels equipaments que s'han inaugurat durant aquests anys, cal destacar algunes accions promogudes des de les administracions amb l'objectiu d'incentivar la lectura entre diferents sectors de la població. En aquest sentit, són especialment interessants els projectes següents:

- Per **promoure la lectura entre infants i adolescents**, el projecte SOS Lectura Obligatoria! del Departament de Cultura i el pla Impuls de la lectura: 100 % lectors.
- Per **promoure la lectura fàcil**, projectes pilot al territori (ciutat de Girona, Terres de Tarragona i Terres de Lleida).
- Per **millorar les habilitats lectores** i l'augment qualitatiu i quantitatiu en l'ús dels serveis bibliotecaris:

el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació durant l'any 2010 va donar suport econòmic a 31 projectes amb aquest objectiu.

Altres iniciatives s'han dirigit a potenciar els serveis i el paper formatiu de la biblioteca pública. En aquesta línia cal destacar:

- La signatura del protocol que ha de permetre que **les biblioteques** públiques puguin esdevenir **centres col·laboradors en ACTIC** (acreditació de competències en tecnologies de la informació i la comunicació). En aquests moments ja són 26 les biblioteques que participen en aquest projecte i que s'ofereixen com a centres informadors de l'acreditació, que donen suport als tràmits i ofereixen els mitjans per dur a terme la prova en condicions adequades.
- La **distribució de lectors de llibres electrònics de préstec** que incorporen títols en català, castellà i anglès. D'aquesta manera s'ha continuat treballant per introduir les noves tecnologies entre la ciutadania i s'ha fet una primera prova per copsar l'acollida del servei amb l'objectiu de millorar-lo i oferir una plataforma tecnològica que permeti descarregar els llibres electrònics des del web de les biblioteques. En aquesta mateixa línia els usuaris de les biblioteques ja poden accedir a la informació digital subscrita pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya des de qualsevol ordinador a través d'un procés d'autenticació.
- L'acord entre les administracions que permet oferir el **préstec col·lectiu entre totes les biblioteques públiques** del país. En aquest mateix període la Generalitat ha delegat algunes tasques del servei regional de suport a la Diputació de Barcelona que ha suposat que aquesta última gestioni el fons de suport al préstec.
- La **incorporació de les biblioteques**, com a productores i receptores de continguts i activitats, a l'**Anella Cultural**, un projecte que posa en xarxa i interconnecta les grans instal·lacions culturals de Catalunya. D'aquesta manera les biblioteques poden compartir i coproduir activitats a tot el territori i, a més, fan que es puguin seguir en temps real, des de diversos equipaments, presentacions de llibres,

conferències, tallers interactius, lectures participatives, taules rodones, clubs de lectura, debats, cursos de formació, activitats escolars, i col·laborar amb altres institucions culturals.

- La **signatura de diversos convenis** per formalitzar la col·laboració del Departament de Cultura amb diverses entitats per promoure activitats de foment de la lectura (amb **FICOMIC** i amb el **Port de Tarragona**). A més, els usuaris ja poden localitzar les biblioteques als dispositius mòbils gràcies al nou **cercador d'equipaments de Catalunya**, desenvolupat per la Direcció General d'Atenció Ciutadana i que inclou les biblioteques públiques de Catalunya.

Per acabar, dels **projectes impulsats per biblioteques específiques** destaquem el projecte per difondre la lectura entre col·lectius específics **De cap als llibres** de la biblioteca de Montornès del Vallès que vol promoure la lectura entre els clients de les perruqueries del municipi.

I, finalment, les **guies de lectura** que les biblioteques han publicat, col·lectivament o individualment, amb motiu de celebracions diverses. El **Servei de Biblioteques de la Generalitat** dona accés a les publicades per a tot el territori i, també, a les publicades per algunes biblioteques o per altres administracions:

- **Guies de lectura de les biblioteques de la ciutat de Barcelona**
- **Guies de lectura de les biblioteques de la província de Barcelona**
- **Guies de lectura de les biblioteques de la província de Girona**
- **Guies de lectura de les biblioteques de la ciutat de Girona**
- **Guies de lectura de la Biblioteca Pública de Girona**
- **Guies de lectura de la Biblioteca Pública de Tarragona**

2.3 CREACIÓ DE RECURSOS

A continuació es recullen diferents recursos creats pels serveis de suport de les administracions amb l'objectiu de millorar els serveis oferts per les biblioteques:

- **Inauguració d'ARGUS**, catàleg de les biblioteques públiques de Girona, Lleida, Tarragona i Terres de l'Ebre, creat a principi de l'any 2010, que dona servei

a totes les biblioteques públiques d'aquestes àrees ja que incorpora, per primera vegada, els catàlegs de les tres biblioteques de titularitat estatal que gestiona el Departament.

- **Unificació de la normativa de préstec** per a totes les biblioteques públiques de Catalunya que a partir de l'any 2010, augmenta el nombre de documents que una persona pot demanar i el termini de préstec.
- **Elaboració del directori de Biblioteques de Catalunya** per part de la Subdirecció General de Biblioteques i consultable a partir de principi de 2011; permet localitzar, a més de les biblioteques públiques i la Biblioteca de Catalunya, també les biblioteques especialitzades i universitàries.
- **Creació de la videoteca professional** de la Subdirecció General de Biblioteques. S'hi poden trobar els enregistraments de les jornades organitzades o participades per la Subdirecció General de Biblioteques.

2.4 DADES ESTADÍSTIQUES

En aquest apartat es comenten el conjunt de dades que s'han editat i el ressò que se n'han fet els mitjans, i, finalment, s'adjunta una relació de les fonts que ofereixen dades estadístiques actualitzades, amb els webs de referència corresponents.

En termes generals, amb les dades dels anys 2010 i 2011, es pot destacar el següent:

- Es continua creixent en equipaments disponibles i dimensionament dels serveis seguint la dinàmica dels anys anteriors, en què encara la crisi no havia fet acte de presència. És de preveure que els seus efectes negatius, ja molt acusada els anys motiu d'estudi, es faran evidents a partir de 2012.
- La valoració dels serveis bibliotecaris per part dels usuaris i la ciutadania en general, ja molt alta els anys anteriors, augmenta encara una mica més, i arriba a una nota general de 8,1.

Les fonts que ofereixen dades estadístiques referents a biblioteques públiques les tracten segons la ubicació dins

del territori (Catalunya i Estat espanyol) o segons l'administració de qui reben suport (Generalitat, Diputació de Barcelona, Consorci de Biblioteques de Barcelona, etc.).

D'altra banda, cal destacar que s'observen petites diferències entre les dades que ofereixen les diverses fonts, la qual cosa mostra que no hi ha una unitat de criteri en la recollida i el tractament de les dades. Com a notícia rellevant en aquest sentit, cal destacar l'acord que signa el Govern de la Generalitat-IDESCAT i l'INE per dur a terme l'estadística de les biblioteques el 2010 a Catalunya. La signatura d'aquest conveni ha de permetre formalitzar la col·laboració entre els dos instituts per a l'*Estadística de biblioteques 2010*, de periodicitat biennal i de caire censal.

Estadística de biblioteques 2010

Una vegada més s'observa un gran endarreriment en l'edició pública de les estadístiques: el mes de juny de 2012 no es troben encara dades de l'any 2011 en la majoria de fonts.

De les dades estadístiques consultades, completes en relació amb l'any 2010, es pot concloure el següent:

- **Equipaments:** la població amb serveis bibliotecaris sobre la població total, l'any 2010, és del 92,5 % (un 0,5 % més que l'any 2009) i la superfície destinada a biblioteca pública creix gairebé un 8 %, amb relació al 2009, amb una mitjana de 38,8 m² per cada 1.000 habitants.
- **Usuaris amb carnet:** creix amb més de 150.000 nous carnets respecte de l'any anterior, que fan arribar el nombre d'usuaris inscrits als 3 milions (40,2 % de la població), i augmenta un 2 % en relació amb l'any 2009.
- **Visitants:** les biblioteques públiques reben més de 23,7 milions de visites l'any 2010.
- **Col·leccions:** el 2010 les col·leccions de les biblioteques creixen un 10 % respecte de l'any anterior i arriben en conjunt als 13 milions d'exemplars. La mitjana de documents per habitant que ofereixen les biblioteques públiques l'any 2010 arriba a 1,74 (l'any 2009 era de 1,59 doc./hab.).

- **Rendiment dels serveis oferts:** *préstecs de documents:* la mitjana de documents prestats per habitant l'any 2010 es manté igual que l'any 2009 amb 2,20 doc./habitant. *Internet i ofimàtica:* els accessos dels usuaris a Internet i a programes d'ofimàtica des de les biblioteques públiques supera els 3 milions de sessions l'any 2010.

Segons zones territorials, s'observa que les dades d'equipament i col·leccions són superiors a la mitjana de Catalunya en les zones rurals que en les zones més urbanes, mentre que els usos dels serveis i d'accés són inferiors, com es pot comprovar en els [indicadors bàsics comparatius](#).

En l'àmbit de l'Estat espanyol aquestes dades es complementen amb les que ofereix el Ministerio de Cultura a través del portal *Bibliotecas Públicas en cifras* que gestiona la Subdirecció General de Coordinació Bibliotecaria. El portal ofereix dades i indicadors del conjunt de biblioteques i per zones geogràfiques, fins a l'any 2010.

D'altra banda, la Subdirecció ofereix el portal *Panoràmica de las 52 Bibliotecas Públicas del Estado* que aporta dades i indicadors de les 52 biblioteques públiques de les capitals de província, de titularitat estatal, amb dades estadístiques específiques de cadascuna i en el seu conjunt. S'hi poden trobar les dades de les biblioteques de les ciutats de Girona, Lleida i Tarragona, actualitzades fins a l'any 2010.

3 FORMACIÓ

3.1 ESTABLE

No es pot deixar d'esmentar la posada en marxa, el curs 2009-2010, del grau d'Informació i Documentació. A Catalunya la UB l'inicia en modalitat presencial i la UOC en no presencial.

El grau té per objectiu «formar especialistes en disseny, gestió i avaluació de serveis d'informació d'acord amb les necessitats d'una comunitat geogràfica, virtual o vinculada a una organització». No oblidem que les biblioteques públiques es continuen presentant com un lloc de treball possible amb una oferta de centres per dur a terme les pràctiques i que aquest grau ofereix

assignatures troncal i optatives que les tracten. A més, la UB el curs 2011-2012 inicia un projecte pilot del grau semipresencial.

3.2 CONTINUADA

Com ja és habitual els darrers anys, durant l'any 2010 van tenir lloc dues noves edicions de l'Escola de la Biblioteca Pública, la 6a pel que fa a l'edició d'hivern i la 2a quant a la d'estiu. Organitzades per la Subdirecció General de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya i la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona, les coordina la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona amb l'objectiu de formar els professionals que treballen a les biblioteques públiques de Catalunya i proporcionar-los un espai d'intercanvi de bones pràctiques i de coneixement compartit. L'any 2011 només va tenir lloc l'Escola d'Hivern, que va girar al voltant de «nous reptes, noves respostes». Malauradament, l'Escola d'Estiu no va tenir lloc, ja que els pressupostos de les administracions no van permetre organitzar-la.

Així mateix, el Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya ha seguit amb l'oferta formativa que ha inclòs cursos pensats per a la biblioteca pública, com ara la gestió de col·leccions específiques (col·lecció local, còmic o novel·la negra), però també d'altres de generals aplicables a qualsevol àmbit (disseny de materials, treball en equip, atenció al públic, etc.) i, evidentment, cursos i tallers per millorar l'ús d'eines informàtiques i de la xarxa (Gimp, Camtasia, Prezi, etc.).

4 ESTUDIS I RECERCA

4.1 INFORMES I ESTUDIS

L'estudi *Hábitos de Lectura y compra de libros en España: segundo semestre de 2011*, promogut per la Federació de Gremios de Editores de España, és un document d'àmbit espanyol i per comunitats autònomes. Incorpora un apartat sobre les biblioteques i, entre d'altres, recull l'índex de satisfacció dels ciutadans en relació amb els sistemes bibliotecaris respectius. En aquest estudi, els enquestats a Catalunya avaluen amb un 8,10 sobre 10 la satisfacció en els serveis de biblioteca pública rebuts (l'índex mitjà de l'Estat és 7,83).

El juliol de 2011, la Diputació de Barcelona fa pública la *Tercera enquesta de satisfacció d'usuaris de la Xarxa de Biblioteques Municipals*, la qual mostra una tendència a l'alça de la valoració que fan els usuaris de les biblioteques municipals amb un 8,1. Pel que fa a aspectes concrets, destaca especialment la bona valoració que obté el fons documental, les possibilitats de préstec, el tracte del personal i l'ambient que es viu a les biblioteques. L'informe no està disponible en línia però la notícia es va publicar a *El diari de la Diputació*.

4.2 PROJECTES I GRUPS DE TREBALL

A través dels webs corresponents, s'observa una aturada generalitzada en l'evolució dels projectes i grups de treball ja formalitzats i encara molt més acusada en l'impuls de noves iniciatives.

A continuació es relacionen els projectes o grups de treball que, al llarg dels anys 2010 i 2011, han impulsat alguna iniciativa significativa.

D'una banda, es troben els grups i projectes integrats en la tasca habitual de les institucions com la Generalitat, la Diputació de Barcelona o l'Ajuntament de Barcelona, la majoria dels quals s'han limitat a subsistir, ja que els webs no ressalten que hagin fet cap activitat rellevant, ni editat cap informe, amb les excepcions següents:

- **Cercle de Comparació Intermunicipal de Biblioteques:** instrument de suport destinat a avaluar i millorar el servei bibliotecari municipal, impulsat pel Servei de Programació de l'Àrea d'Hisenda i Recursos Interns i la Gerència de Serveis de Biblioteques de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona. El projecte crea grups de treball que, tot partint d'una sèrie d'indicadors de la situació bibliotecària de cada municipi estructurats en un quadre de comandament i de la comparació entre ells, proposen accions per millorar les biblioteques. Actualment hi participen 27 municipis de la província i els 10 districtes de la ciutat de Barcelona i al web es poden trobar els resultats del seu treball fins a l'any 2010.
- **ComunitatXBM, junts som+:** projecte impulsat per la Gerència de Serveis de Biblioteques que genera un procés d'identificació col·laborativa de necessitats

reals dels professionals que es puguin cobrir mitjançant metodologies i tecnologies de treball cooperatiu virtual. Des de maig de 2010 fins al febrer de 2012, han participat al projecte ComunitatXBM un total de 83 biblioteques i 172 professionals organitzats en 21 grups. Finalitzades totes les sessions de treball, es redactarà un document on se sintetitzaran les opinions dels participants i les noves línies de treball proposades. El repte és consolidar aquest model de treball i orientar la creació de nous grups d'acord amb les necessitats reals dels professionals de la XBM en el seu dia a dia laboral.

- **Grup de Treball pel Pla de Biblioteques 10 anys+:** a principi de 2010, el Consorci de Biblioteques de Barcelona va crear un grup de treball, conformat per tècnics, bibliotecaris i especialistes de diferents àmbits per elaborar el document de nous reptes i compromisos per a les biblioteques públiques de la ciutat de Barcelona, alhora base de les jornades participatives que es destaquen a l'apartat següent. El resultat final el va validar un grup d'experts internacionals i, finalment, es va publicar en l'informe *Biblioteques de Barcelona: 10 anys + nous reptes, noves oportunitats* (esmentat en l'apartat 2.1).

De l'altra, cal destacar algunes accions iniciades pels grups de treball del COBDC. En aquests moments, el Col·legi té 10 grups de treball actius que amb més intensitat o menys mantenen una activitat continuada. S'han de destacar les accions relacionades amb biblioteques públiques següents:

- Grup Biblioteca i Còmics: guia de còmics recomanats del 2011.
- Grup Biblioteques Infantils: el blog amb activitats d'estiu.

- Grup de Treball Lectura Fàcil: 2a Jornada d'Intercanvi d'Experiències en Lectura Fàcil. Usuaris i gestors (octubre de 2011).

En el període 2010-2011, es crea el Grup de Treball de Publicacions en Sèrie, que col·labora amb Treball Bibliogràfic del Servei del Sistema de Lectura Pública per elaborar una proposta de publicacions en sèrie per a les col·leccions de les biblioteques públiques de la Generalitat de Catalunya.

D'altra banda, la junta del COBDC impulsa **diverses comissions** d'experts sobre temes de preocupació actual, entre les quals destaca la Comissió d'Equipaments Socioculturals.

5 DIFUSIÓ I DIVULGACIÓ

5.1 CONGRESSOS, JORNADES, SEMINARIS I REUNIONS CIENTÍFIQUES

De les activitats científiques que s'han dut a terme al llarg d'aquests anys es desprèn que s'han continuat organitzant jornades però d'abast més limitat, temàticament o geogràficament, en què s'ha donat un paper destacat a la presentació i a l'intercanvi de bones pràctiques.

A continuació s'esmenten les que han tractat aspectes relacionats amb la biblioteca pública, amb la participació activa dels professionals:

- **Jornada sobre les biblioteques de les institucions penitenciàries:** va ser la segona activitat del cicle «El marc legal de les biblioteques de Catalunya» que gira al voltant dels serveis bibliotecaris a les institucions penitenciàries catalanes i que organitzen conjuntament la Subdirecció General de Biblioteques del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació i el Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada del Departament de Justícia (27 de gener de 2010).
- **Jornada de Biblioteca Pública i Immigració:** tercera edició d'aquestes jornades que en aquesta ocasió se centren en els joves amb la presentació, entre d'altres, de bones pràctiques de la Biblioteca Pública d'Stuttgart, de la Biblioteca de Nuremberg de la Queens Library (22 de febrer de 2010).
- **Seminaris sobre els Idea Stores:** aquests seminaris, a càrrec de Sergio Dogliani, directiu dels *Idea Stores*,

tenen com a objectiu presentar els serveis que presten en formació, lectura i cohesió social i els resultats obtinguts des de la implantació a la Gran Bretanya (març-abril de 2010).

- **Jornada sobre la planificació de serveis bibliotecaris a les poblacions de menys de 3.000 habitants:** tercera activitat del cicle «El marc legal de les biblioteques de Catalunya» al voltant dels serveis bibliotecaris a les poblacions de menys de 3.000 habitants (27 de maig de 2010).
- **Jornades Catalanes d'Informació i Documentació:** dotzena edició d'aquestes jornades organitzades pel Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya que van girar al voltant de tres eixos temàtics: empenedoria i empresa; continguts i sistemes, i espais i usos (19 i 20 de maig de 2010).
- **Jornades de Biblioteques de Barcelona 10 anys+:** jornada organitzada per Biblioteques de Barcelona per debatre els futurs de la biblioteca pública (13-15 d'octubre de 2010).
- **Jornada de Biblioteca Pública i Cohesió Social:** sota el lema «ciutadania i família» aquesta quarta edició va recollir experiències de les biblioteques públiques de Catalunya però també d'Alemanya, dels Estats Units i de Suïssa que mostren com s'està treballant per a uns usuaris que tenen realitats econòmiques, socials, educatives i culturals cada cop més diverses (21 de març de 2011).

- **Taula rodona «El futur de la lectura, els llibres digitals»:** organitzada per la biblioteca de Sarrià de Ter, la sessió va abordar el tema dels llibres electrònics a les biblioteques (26 d'abril de 2011).

Cal destacar també les intervencions dels professionals catalans en altres jornades a l'Estat espanyol que van girar al voltant de la lectura a través dels llibres electrònics, els continguts digitals o el paper de la biblioteca pública en la conservació i la difusió de la memòria local o en la cohesió social.

5.2 EXPOSICIONS I FIRES

Durant els anys 2010 i 2011 han estat diverses les exposicions que de manera itinerant han anat passant per les biblioteques. En destaca l'exposició «Joan Maragall, el poeta extasiat», que, amb motiu de l'Any Joan Maragall, es va presentar al vestíbul del TNC l'octubre del 2010 i que es podrà veure a diverses biblioteques públiques de Catalunya durant els anys 2011 i 2012. També han estat diverses les exposicions itinerants programades per la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona o el Servei de Biblioteques de la Diputació de Girona.

També s'han organitzat diferents fires en les quals les biblioteques han mantingut, o fins i tot incrementat, una presència activa a través d'activitats diverses:

- **Món llibre:** el festival del llibre infantil de Barcelona acollí la seu de Nascuts per Llegir i diverses activitats organitzades per Biblioteques de Barcelona (17 i 18 d'abril de 2010).
- **LIBER:** s'hi va presentar una plataforma tecnològica per prestar llibres electrònics (30 de setembre de 2010).
- **Festival de Literatures i Arts Infantil i Juvenil (FLIC):** festival organitzat i promogut per Tantàgora amb l'objectiu de donar a conèixer la literatura oral i escrita i fomentar-ne la lectura. Diverses biblioteques catalanes han col·laborat com a espais generadors de cultura (desembre de 2010 - març de 2011).
- **Setmana del Llibre en Català:** en la 28a edició, les biblioteques van participar a la Setmana amb «La biblioteca prescriptora», un espai on els visitants podien obtenir recomanacions de lectures, i amb altres activitats de dinamització lectora (setembre de 2010); en la 29a, les biblioteques van organitzar diverses activitats i tallers per acostar la lectura a adults i infants (setembre de 2011).
- **Fira del Conte de Medinyà:** l'any 2010 s'inicia aquesta fira amb la participació d'algunes biblioteques que organitzen activitats per fomentar la lectura. La segona edició va tenir lloc l'any 2011.

5.3 PREMIS I CONCURSOS

Les biblioteques catalanes han rebut diversos reconeixements, en forma de premi o finançament, a la seva tasca, especialment en la relacionada amb la dinamització de la lectura:

- **Campaña de animación a la lectura María Moliner:** 10 projectes de biblioteques catalanes l'any 2010 i 15 l'any 2011 es van reconèixer per la seva aportació a fomentar la lectura.
- El projecte Llegim Junts promogut per la biblioteca Can Casacuberta de Badalona s'ha recollit al *Banc de bones pràctiques dels governs locals*. Es tracta d'un servei impulsat per la Diputació de Barcelona, la Fundació Carles Pi i Sunyer i els ajuntaments de la província de Barcelona que identifica i difon experiències innovadores de govern i gestió de l'àmbit local (abril de 2011).

5.4 VISIBILITAT DE L'ÀMBIT

• Butlletins

Són una molt bona eina per mantenir-se al dia i rebre periòdicament les notícies d'actualitat de les biblioteques. Als butlletins ja coneguts de la Generalitat de Catalunya, de la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona o del Servei de Biblioteques de la Diputació de Girona, cal afegir els que es promouen des de xarxes locals (biblioteques municipals de Girona, biblioteques municipals de Sabadell, biblioteques de Terrassa, l'Hospitalet, etc.). Alguns d'aquests butlletins de notícies ja han incorporat la subscripció RSS que en facilita el seguiment.

• Blogs de biblioteques

Tal com calia esperar, el nombre de biblioteques que han creat blogs s'ha incrementat i actualment són ja moltes. Les eines que amb aquests blogs es treballen tenen característiques molt diverses. Més enllà dels pensats per donar a conèixer serveis i activitats, des de les biblioteques se'n creen que donen un valor afegit a la informació i als serveis que ja s'ofereixen de manera presencial.

Conscients que no és possible recollir-los exhaustivament tots, a continuació es referencien alguns exemples significatius, ja sigui per la temàtica, la utilitat de cara a la formació dels usuaris o bé el seu origen col·laboratiu:

- *La Biblioteca Ignasi Iglésias - Can Fabra de Barcelona recupera el dietari dels anys de la guerra civil* (març de 2010).
- *GREC 2010 Festival de Barcelona a les Biblioteques de Barcelona* (juny-juliol de 2010).
- *Clica i Aprèn:* recursos per a l'autoaprenentatge. Biblioteca de Bellvitge (juliol de 2010).
- *Bibarnabloc.cat:* el blog de Biblioteques de Barcelona va guanyar el Premi Blocs Catalunya 2011 (gener de 2011).
- *Arma't de recursos:* selecció de recursos per aprendre idiomes. Biblioteca de la Bòbila. Creat l'any 2008 i amb una renovació de continguts i de disseny l'octubre de 2011.

A més, des de les diferents administracions s'han creat directoris que permeten localitzar aquests blogs i també la presència de les biblioteques a les xarxes socials:

- [Central de Biblioteques de Lleida.](#)
- [Central de Biblioteques de Tarragona.](#)
- [Gerència de Serveis de Biblioteques \(Diputació de Barcelona\).](#)
- [Generalitat de Catalunya. *Biblioteques.cat*.](#) Blog del Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya.

I, com era d'esperar, les biblioteques públiques han generalitzat la presència a Facebook. Mostra d'aquest fet és la relació que en podem trobar al [Facebook de Biblioteques Públiques de Catalunya](#). A més, algunes ja han obert un espai propi a Flickr per recollir i difondre fotografies i d'altres, com ara la Vapor Vell del districte de Sants a Barcelona, han començat a crear i oferir llistes de recomanats a través d'aplicacions com l'Spotify.

Com a mostra de la importància que comença a tenir la participació en xarxes socials cal destacar la publicació l'any 2001, per part de Biblioteques de l'Hospitalet, de les *Pautes per al desenvolupament*

de serveis de web social, elaborat pel seu grup de treball de web 2.0.

- **Blogs de professionals**

Dels blogs de professionals que ja s'esmentaven en l'*Anuari* anterior, destaquem algunes de les entrades al blog Bdig vinculades especialment a la situació de les biblioteques davant de la crisi. El blog *BAUEN: biblioteques i arquitectura* és ara un blog col·laboratiu que està format un equip multidisciplinari de professionals destacat (Ignasi Bonet, Aina Gionés i Daniel Takacs són algunes de les persones que hi participen activament).

Destaquem l'aparició l'any 2010 del *Blok de BiD* vinculat a la revista amb el mateix nom de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la UB i que va penjant apunts periòdicament, alguns dels quals han fet referència a la [biblioteca pública](#).

- **Premsa i mitjans de comunicació**

Les biblioteques han estat presents als diferents mitjans de comunicació possiblement en un sentit més ampli que l'habitual, ja que s'han fet campanyes informatives específiques (per exemple, la *Campanya d'informació radiofònica de difusió del carnet de biblioteques*) i també perquè escriptors i intel·lectuals vinculats a la cultura han redactat articles en què han parlat de les biblioteques i el bon servei que ofereixen a la ciutadania. En són exemples els textos següents: Oriol Ponsatí-Murlà, «[Una bona mala biblioteca](#)» (*La Vanguardia* 17/09/2010); Carles Capdevila, «Biblioteques, bé social, i molt bé en general» (*Ara*, 9/12/2010); Òscar Guayabero, «Busco refugi a la biblioteca» (*Ara*, 9/12/2010); Lluís-Anton Baulenas, «[Defensem les nostres biblioteques](#)» (*Público*, 16/06/2011), o Jordi Vilamitjana, «[El futur de les biblioteques](#)» (*Diari de Girona*, 29/09/2011).

Durant aquests dos anys s'han publicat, a més, diversos articles en la premsa escrita sobre els serveis de les biblioteques i l'atenció a col·lectius específics. N'és un exemple el reportatge «[Els fons multiculturals de la Biblioteca Pública de Tarragona](#)» a *Tot un món* de TV3 (28/09/2010) o bé, en la premsa local, el [servei a domicili](#) de la Biblioteca Comarcal de

Blanes i l'[espai per a pacients](#) que la biblioteca de Puigcerdà ha obert a l'hospital.

També n'és un exemple, específicament en serveis destinats als interns de centres penitenciaris, la notícia sobre la col·laboració de la biblioteca Fages de Climent i el centre penitenciar de Figueres per millorar el [servei adreçat als interns](#) (*Empordà*, 6/07/2010,) o l'[entrevista](#) a la bibliotecària de la presó de Lledoners per la seva dedicació i resultats aconseguits (*Ara*, 27/11/2011).

Cal remarcar també les notícies sobre la millora en l'accessibilitat dels serveis tradicionals a usuaris amb necessitats especials, com ara la de la [biblioteca de Blanes](#) on les persones invidents poden consultar els ordinadors (17/06/2010). O la incorporació de la radiofreqüència a la [biblioteca de Lloret](#), amb els avantatges que suposa per als usuaris, els quals poden fer autoprèstec, i per a la seguretat dels materials (*Celobert*, 62, 2/10/2011).

Finalment, s'ha de remarcar que les biblioteques també s'han convertit en una demanda social i així ho demostren notícies com ara «[Els veïns de les Glòries exigeixen que es compleixi el compromís de fer el 2010 la biblioteca i el casal de barri](#)», publicada pel diari *El Punt Avui* (12/01/2010).

Malauradament, en altres municipis, la crisi ha modificat les previsions que s'havien fet de nous equipaments, com el cas d'Hostalric, que va ajornar l'edificació de la nova biblioteca (*diaridegirona.cat*, 02/11/2010), o la de Figueres, que en lloc de construir una nova biblioteca ampliarà l'actual (*diaridegirona.cat*, 28/09/2011). La premsa també s'ha fet ressò de les restriccions de servei, cada vegada més freqüents, de les biblioteques (*El Punt Avui*, 16/02/2011).

6 PUBLICACIONS

6.1 DIRECTRIUS I ESTÀNDARDS

El COBDC ha seguit amb la tasca de traducció dels manifestos publicats per l'IFLA i l'adaptació de les directrius per posar a l'abast dels professionals eines que poden ser útils per millorar l'oferta de serveis.

En aquesta línia, els anys 2010 i 2011, s'han publicat:

- [Manifest de la IFLA sobre la biblioteca multicultural](#) (octubre de 2010).
- [Manifest IFLA per les estadístiques](#) (juny de 2011).
- [Directrius de l'IFLA sobre el servei d'informació digital](#) (abril de 2011).

6.2 ARTICLES I COMUNICACIONS

En aquest període dominen els articles, les comunicacions i pòsters en jornades i congressos que versen sobre les biblioteques i les xarxes socials, així com la possibilitat de nous serveis que ofereix la Xarxa i els formats electrònics. També destaquen alguns articles de reflexió sobre els espais i la vigència de la seva funcionalitat.

Una vegada més, s'observa com els articles sobre biblioteca pública apareixen principalment en les revistes *BiD* i *Item*, les dues de caràcter semestral.

En revistes que no són de temàtica estrictament bibliotecària, cal destacar algunes contribucions dels professionals catalans:

- 2011. «El juego del verano: La Biblioteca Pública Municipal de Cambrils». *CLIJ. Cuadernos de literatura infantil y juvenil*, 241 (maig-juny), p. 59-61.
- Galve, Carme et al. (2010). «El Projecte Pont-Biblioteca: una experiència de col·laboració entre la biblioteca escolar i la biblioteca pública a l'entorn de la competència informacional». *Guix: elements d'acció educativa*, 369 (novembre), p. 52-57.
- Mateu i Pons, Montserrat (2010). «Ara t'ho explico: una activitat de col·laboració entre la biblioteca i les escoles bressol municipals». *Guix: elements d'acció educativa*, 363 (març), p. 62-67.

Pel que fa a comunicacions presentades, destaca la que van fer sobre el projecte *Diaris del Món les biblioteques de centres penitenciaris de Catalunya a la presentació del projecte europeu «Art & Culture in prison»* en el seminari de Berlín, que va tenir lloc el juliol de 2011. Aquest projecte abraça tota l'activitat cultural a les presons, es desenvolupa del 2007 al 2013 i hi participa el Departament de Justícia de la Generalitat.

6.3 ALTRES PUBLICACIONS

Durant els anys d'estudi no apareixen un gran nombre de publicacions. A més dels temes relacionats amb la xarxa i els nous serveis, a diferència dels articles, les monografies i altres publicacions se centren principalment en els equipaments.

Destaca la continuació de la col·lecció «*Eines i Instruments*», que impulsa el COBDC, que en el període 2010-2011 ha editat:

- Marcos, Mari-Carmen (2010). *Disseny centrat en l'usuari: com millorar l'experiència d'ús en llocs web*. Barcelona: COBDC. (Eines i Instruments).
- Gregorio Prieto, Albert de (2011). *Gestió del pressupost per a bibliotecaris i documentalistes*. Barcelona: COBDC. (Eines i instruments).

I, per acabar, citem l'increment de projectes de final de carrera de l'Escola d'Arquitectura de la UPC que s'han presentat relacionats amb biblioteques públiques, tots disponibles a través del CCUC:

- Moskalenko, Mila (2010). *De la ciudad hacia el mar: Barcelona, Estació de França: intercambiador + nuevos programas*. Barcelona.
- Masip Tresserra, Jaume (2010). *Equipament a l'Eixample de Barcelona c/Urgell 145-147*. Barcelona.
- Coll Mir, Helena (2010). *Biblioteca a la Plaça Sarrià*. Barcelona.
- Bantulà, Santi (2010). *Projecte d'execució d'una biblioteca pública a Esparraguera*. Barcelona.

ANNEX

En l'àmbit de Catalunya

- IDESCAT: estadística biennal (darrer any 2010)
- Generalitat de Catalunya: estadística anual
 - [Balanz de 2010 del Sistema de Lectura Pública de Catalunya](#)
 - [Dades territorialitzades de 2010](#)
 - [Gràfics d'evolució de les dades de les biblioteques catalanes \(2003-2010\)](#)

Pel que fa a demarcacions provincials

- Diputació de Barcelona: estadística anual
 - Dades generals de 2010
 - Dades generals de 2011
 - Dades per comarques durant el període 2010-2011
- Diputació de Girona: estadística anual
 - Balanç de 2010

Les diputacions de Lleida i Tarragona no ofereixen informació estadística sobre les biblioteques públiques de la seva demarcació territorial, ja que la xarxa està regida per la Generalitat.

Quant a ciutats

- Barcelona: l'Ajuntament edita un anuari estadístic de la ciutat en el qual es detallen dades de totes les biblioteques en el seu conjunt i individualment.
 - Any 2010
 - Evolució del període 1998-2010
- Girona: memòria 2010 de les biblioteques municipals de Girona
- Sabadell: estadístiques 2000-2010 de les biblioteques municipals de Sabadell
- Terrassa: memòries anuals de la xarxa de biblioteques municipals en PDF (darrer any: 2010)